२० १
५ सूची

नं० ८५०-घ

~~वृद्ध~~ गार्गी (संपूर्णम्)

पत्राणि २०+५=२५ (ज्योतिषम्)



नं०८५०-घ

नं० ८५०-घ
वृद्धगार्गी (ज्योतिषम्)
पत्राणि २०+५=२५ (संपूर्णम्)

ॐ श्रीगणेशाय नमः

ॐ श्रीगणेशाय नमः
मंगलाचरणं

तिथि वा

वृ॰ग॰
गा॰
१

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमः सरस्वत्यै ॥ ॐ वृद्धगार्गिं द्विजश्रेष्ठमादित्यसमतेजसम् ।
ज्ञातं जगद्धितप्रदो भूत्वा नारदः परिपृच्छति ॥ श्रीनारद उवाच ॥ कथं नक्षत्रनामानि दैवतानि तथैव को
दृशाः । ग्रहाः कतिविधाः प्रोक्तास्तथान्ये च उपग्रहाः । ताराणां निर्णयं चैव योगानां चैव लक्षणम् । क
थं राशिविभागस्य लग्नाः केऽप्युदितास्तथा । भद्राकरणविज्ञानं लाजाश्च हुतवेधुतौ विवाहपटले
चैव नाड्यकालात्कालकम् । नक्षत्रदैवताश्चैव तथान्योऽप्यनेकधाः । नराणां हितमात्रेण वक्तव्यं नीयं प्रय-
त्नतः । यत्सारं ज्योतिषे तं चैव ततो वर्तेत सग्रहः । ज्ञातं सारं यथा दृष्टः पृच्छात्मानं यथामय हिमगिरी
णां वै सारं ज्योतिषां संग्रहस्तथा । सर्वं कृतानि कर्माणि शुभानि त्वशुभानि च । प्रकाशप्युदितायत्र
चैकाहस्य विवाहिताः । वसिष्ठदत्तलग्नापि जानकी दुःखभाजनाः । इत्थं सर्वं कृतं कर्म तिष्ठते मन्त्र
जेष्वपि । सारं तिथ्योतमिच्छामि ब्रूहि मे मुनिपुंगव । नारदस्य वचः श्रुत्वा वृद्धगार्गिर्भाषित ॥ वृद्धगा
र्गिरुवाच ॥ शृणु नारद तत्त्वेन नक्षत्राणां च निर्णयम् । क्रमादेव प्रवक्ष्यामि संक्षेपेण यथा दृष्टम् ॥ नक्ष-
त्राणि २७ अभिजित्संयुक्तानि २८ ॥ अश्विनी भरणी कृत्तिका रोहिणी मृगशिराः आर्द्रा पुनर्व-
सुः तिष्य आश्लेषाः । मघा । पूर्वफल्गुणी । उत्तरफल्गुणी । हस्त । चित्रा । स्वातिः विशाखा अनूराधा १

ज्येष्ठा मूलं पूर्वषाढा उत्तरषाढा अभिजित् श्रवणं धनिष्ठा शतभिषक् पूर्वभद्रपदा उत्तरभद्र
पदा रेवती ॥ अथनक्षत्रदेवतानि ॥ अश्विअश्विनी याम्यभरणी अग्निः कृत्तिका प्रजापतिः रोहि
णी सोममृगशिरः रुद्रआर्द्रा आदितिः पुनर्वसुः बृहस्पतिस्तिष्यः सर्पअश्लेषा पितृमघा भगः
पूर्वफल्गुणी अर्यमाउत्तरफल्गुणी सविताहस्तः त्वाष्ट्राचित्रा वायव्यस्वातिः इंद्राग्नीविशाखा मैत्रे
अनुराधा इंद्रेज्येष्ठा निर्ऋतिमूलं आपःपूर्वषाढा विश्वेदेवाउत्तरषाढा ब्रह्माअभिजित् विष्णुः
श्रवणं वसवोधनिष्ठा वरुणंशतभिषक् अजैकपात्पूर्वभद्रपदा अहिर्बुध्न्याउत्तरभद्रपदा पौष्णं
रेवती ॥ अथग्रहाः ॥ आदित्यः चंद्रः भौमः बुधः बृहस्पतिः शुक्रः शनैश्चरः ॥ उपग्रहाः ॥ ४ ॥
राहुः केतुः ध्रुवः अगस्त्यः ॥ अथग्रहदेवतानि ॥ अग्निर्देवतमादित्ये चंद्रे वरुणउच्यते कुमारोभू
मिपुत्रस्य बुधस्याविष्णुरुच्यते इंद्रोबृहस्पतिश्चैव शुक्रश्चैवसरस्वती प्रजापतिःशनिश्चैवराहोर्गण
पतिस्तथा रुद्रश्चैवतथाकेतुध्रुवस्यब्रह्मदेवताम् अनंतश्चाप्यगस्त्यस्य ग्रहदेवाः प्रकीर्तिताः ॥
अथतिथयः ॥ नन्दा, भद्रा, जया, रिक्ता, पूर्णा ॥ नन्दायांसर्वकार्याणिभद्रायामशुभंभवेत् जयायांविर
जयश्चैवरिक्तायायादशुभप्रदाः पूर्णायांसर्वकल्याणंगार्गेयवचनंयथा ॥ अथवाराः ॥ जन्मसंपत्तारा

बृ॰ इ॰
गा॰
२

विपत्करा। क्षेमा। प्रत्यहरा। साधका। नैधना। मैत्र। परमैत्र ॥ अथ तारा
फलानि ॥ प्रथमं जन्म दशमं जन्म एकोनविंशतिः ज न्मनक्षत्रयो
योगेन सर्वार्थमफला क्रिया अधानां क्षौरकर्माणि वर्जनी यं प्रयत्नतः
अन्यानि सर्वकर्माणि सिद्ध्यन्ते नात्र संशयः एकादशे द्वितीये च विंशे संपत्करे गणः संपत्तिश्चैव
जानीयात्सर्वसिद्धिश्च जायते तृतीयमेकविंशं त द्वादशं त विपत्करः विपत्तिश्चैव जानीयात्सर्वता
नि भविष्यति क्षेमं चतुर्थं द्वाविंशे भवय त्रयोदशाम् क्षेमताराभवेत्क्षेमसर्वसिद्धि जायते चतुर्द
शं पंचमं त्रयोविंशं तथैव च विपत्तारायां यत्कर्म तत्वर्धहानिर्भवेद्ध्रुवम् षष्ठं पंचदशं तद्वै चतुर्विंशं
च साधका साधकायां च यत्कर्म तत्सर्वसिद्धिश्च जायते सप्तमं षोडशं चैव पंचविंशमतः परम् नैधने नि
धनं विद्यात्सर्वनाशो भवेद्ध्रुवं मैत्रं सप्तदशं विन्द्यात्षड्विंशमष्टमं मैत्रकर्म समारंभो गृहक्षेत्रादि
कर्म च सप्तविंशं परं मैत्रं नवचाष्टादशं तथा परममैत्रतारायां सर्वा सफलाः क्रिया जन्मसंपत्करा क्षे
मा साधका मैत्र एव च परममैत्रताराच सर्वकार्यार्थसाधकाः विपत्करा प्रत्यहरा नैधना च तृतीयका
सर्वार्थनाशनकरी त्वासु जातानि वर्जयेत् ॥ जन्मतारागते चन्द्रे पीडा भवति दारुणा जीवे संपत्क

णाविद्याद्बुधैश्चैववियत्कारा। द्वेमाभौमेतथाह्वानिप्रत्यहहराणानेश्वरैः साधकार्यायवराराजनैर्धनेकेतस
च्यते मैत्रांचेद्दमसत्र्श्चैवसहूर्यैपरममैत्रगा पौराधान्त्वाग्निभीवरुविशाखाहीनतल्पदाः क्रमात् ॥ अथयोगाः
आनन्दः। कालदण्डः। धौम्रा। प्रजापत्यः। ध्वांक्षः। ध्वजः। श्रीवत्सः। वज्रम्। मुद्गरं। छत्रम्। मैत्रं। मानसं। का
म्यः। अलापकः। उत्पातं। मृत्युः। काणः। सिद्धः। शूलम्। अमृतम्। गजः। मुसलम्। मातंगः। रक्षः। च
रः। स्थिरः। प्रवर्धः ॥ अथयोगफलानि ॥ आनन्देधनलाभःस्यात्कालदण्डेमहद्भयं धौम्रेधन-
समृद्धिःस्यात्प्रजापत्येप्रजाहरणम् सौम्येसर्वक्रियासिद्धिर्ध्वांक्षेतद्भयमादिशेत् ध्वजेवस्त्रागमंविद्या
च्छ्रीवत्सेरत्नसंचयम् वज्रेवज्राशनिभयंमुद्गरेमरणाद्भयम् छत्रेसर्वार्थसंपत्तिर्मैत्रेमित्रसमागमाः
ह्रीलाभोमानसेज्ञेयःकाम्येइच्छाप्राप्तयोनिच अलापके‥लाभस्यादुत्पातेचायकष्टदम् मृत्युना-
मृत्युमाप्नोतिकाणेचांगविनाशनम् सर्वारंभक्रियासिद्धिःसिद्धियोगीप्रकीर्तिताः शूलेरोगभयंज्ञे
यंघोरममृतारोग्यंविपुलंक्षयम् गजेविभूतिरतुलामुसलेकलहागमाः मातंगेगंजरक्षाप्तिःरक्षसे
तनरुजोभवेत् चरेचराणिकार्याणिस्थिरेस्थैर्यंप्रवर्धते वृद्धिःप्रवर्धमानेतुधान्यानांनित्यमेवच ॥
अथविष्कंभादियोगाः ॥ अश्विन्यादौरविर्यत्रयत्रतिष्ठतिचंद्रमाः एकीकृत्यत्यजेदेकंयोगाविः

वृ॰ङ॰
गा॰
२
3

छंभकारयः विष्कंभाः प्रीतिरायुष्मान्सौभाग्यं शोभनस्तथा अतिगण्डः सुकर्मा च धृतिः शूलं तथै
व च गण्डो वृद्धिर्ध्रुवश्चैव व्याहतोहर्षणश्च वज्रसिद्धिर्व्यतीपातो वरीयान्परिघः शिवः सिद्धिः साध्याः
शुभः शुक्लो ब्रह्मैन्द्रो वैधृतिस्तथा एते योगास्समाख्याता यथानामफलप्रदाः ॥ अथानन्दयोगः
अश्विन्यादित्यवारेण सोमे मृगशिरस्तथा अश्लेषांगारकाश्चैव बुधे हस्तेन कथ्यते अनूराधा गुरौ
श्चैव शुक्रे चोत्तराषाढिका शतभिषक्तो रविवारे स्यादानन्दाः समकीर्तिताः ॥ अथ कर्तुयोगः ॥ पुष्ये
शशी हस्तगताः कवेन्द्रो गुरौ विशारविणाधनिष्ठा पौष्णे अजे चाश्वबुधे च सौम्ये भाग्यं च सौरे नियत
तं यदि स्यात् ऊर्वेतनानाविधिकर्मयोगे स्वाध्याय देवाचनकार्यमेव यात्राप्रयोगं क्रयविक्रयं च विवा
हरेत्वारिसदैवकर्म ॥ अथामृतयोगः ॥ हस्तः सूर्ये रोहिणी चेन्दुवारे भौमे मूलं सोमदेवोनुधश्र
भाग्यं जीवे वैस्रवं भार्गवे च वित्सारे चामृताख्यावसम ॥ अथ सिद्धयोगः ॥ वैस्रवं वारुसौम्या
नि प्रोक्तानि प्राशिनो रविने उक्तानि सिद्धियोगो यमतः कर्माणि कारयेत् ॥ अथ जन्मयोगः ॥ भरणी भा
नुनाचैव सोमे चित्रान्तथैव च गुरु उत्तरफल्गुण्यां शुक्रे ज्येष्ठा तथैव च रेवती सूर्यपुत्रेण जन्मनक्षत्र
प्रकीर्तिताः शुभं जन्मनक्षत्रेषु विवाहाद्यं न कारयेत् विवाहे मृत्युमैवेयं यात्रायां मरणं भवेत् । २

वाणिज्यनिष्फलं कर्मसेवा च निष्फला भवेत् एतेषु जन्मनक्षत्रेषु शुभं किंचिन्न कारयेत् मूले र्के
श्रवणे चंद्रे भौमे भद्रपदोत्तरा बुधस्य कृत्तिका योगो गुरुणा च पुनर्वसुः सर्वे फल्गुण्यपि शुक्रे
स्वातिश्चैव शनैश्चरे सिद्धियोगस्समाख्याताः सर्वकर्मसु सिद्धिदः भानुर्मघा च चंद्रमसो विशाखा
त्याद्रात भौमस्य बुधस्य मूलं नित्यं गुरौ वारुणसंज्ञतं च रोहिण्यपि शुक्रः शनि पूर्वभाद्रा सौरस्यापि वे
पि च सर्वे भाद्रा रथाख्यो योगो मुनिभिः प्रदिष्टाः पर्वणं गारकश्चैव द्वितीयायां च भार्गवाः तृतीया
यां सोमस्तत्र चतुर्थ्यां तु बृहस्पतिः शनैश्चरस्तु पंचम्यां त्रयोदश्यां च चंद्रमाः चतुर्दश्यां भास्कर
स्सदग्धाश्च तिथयस्स्मृताः ॥ इति तिथिदग्धयोगः ॥ षष्ठ्यां सौरस्य वारे परिहर तनुसदा सप्तमी भार्गवे
च श्रेष्ठम्यां देवमंत्री बुधदिन नवमी भौमवारे दशम्यां एकादश्यां शशांके द्वादशी भानुकिरणे वर्ज्जयेद्बु
दशींच स्ये योगाश्चैते ह्यक्रकचनिकषणा मृत्युतुल्या क्रमेण ॥ इति क्रकचयोगः ॥ सप्तम्या
कादश्ये बुधः प्रतिपदि सोमे तथैकादशी भूसुते नवमे गुरौ च दशमी वैवस्वती सूर्यजे शुक्रे चैव यादि
त्रयोदश्यादिने योगोसौ संवर्तकः प्रयोगात्साधनं धनादि मरणव्याधिश्च संजायते इति संवर्तयोगः ॥
विवाहमथ यात्रां च चूडाकर्मसंचयमेव च गोमंगलादिकं कर्म शुभं मत्रा विवर्जयेत् विवाहेषु चैवैधव्यं

मु॰ दु॰
गा॰
४

यात्रायां मरणं भवेत् गृहप्रवेशोग्निदाहहानिर्निष्फलतां व्रजेत् विप्रास्त्रोत्रयमादित्ये पूर्वभाद्रा
त्रयं भाग्ये धनिष्ठां त्रितयं भौमे बुधे चार्द्रे त्वनीत्रयम् रोहिण्यादित्रयं जीवे शुक्रे पुष्यत्रयं श्रवणादित्रयं
सौरे वर्जनीयाः प्रयत्नतः एते योगाः समाख्याता विरुद्धफलदायिका ॥ अन्यच्च ॥ द्विदैवतं भौवष्ठ
पौष्णधातृजीवार्यमत्वाष्ट्रचित्रपुष्यभेषु सूर्यादियोगे क्रमशोमृगाम्य भवंति हानिः स्वयंधलाभाः
विरुद्धेषु च योगेषु वर्जयेद् घटिकात्रयम् तन्मूलमृगमकाणानां पंचषट्सप्तनालिकाः एतो योगत्र
येमध्यान्हस्य योगं विवर्जयेत् त्याज्य रविम नूराधा वैस्वदेवं च सौर शातभिषग्भौमे हीनुजीवा-
श्विनी च हस्तहस्त्य सोमे सर्पदैवं च शुक्रे रविसुतमघहस्ते मृत्युयोगा श्च नक्षत्र ॥ अथ राशयः ॥ ❀
मेषः। वृषः। मिथुनम्। कर्कटः। सिंहः। कन्या। तुला। वृश्चिकः। धन्वी। मकरः। कुंभः। मीनः ॥ ❀
मीनमेषौ त्रिचत्वारिंशो वृषकुंभौ चत्वारि पञ्चौ मकरौ मिथुनौ पंचस्त्र्यन्यैः घटिकाः स्मृताः षड्भिश्च कर्कटौ
धन्वी षड्वृश्चिका सिंहयोः तुल्यकन्यो भवे षड्ढहतेलग्नप्रमाणतः ॥ मीनमेषो द्व्यशादिने वृषकुंभौ
सार्धसप्तभिः मकरमिथुनौ षड्भिः शेषाः नौचारदिने स्मृतः ॥ अन्यच्च ॥ मीनमेषौ त्रिचत्वारिंको वृषका
लाहपौषुतो त्रिनालिकाः त्रिपंचाशो चाषकौ कुंभगोपती तयोःकाम करोह्यत्र मेनो पंचदशकोस्य ४

तौ चापककेचपंचांशौ चघकौ पंचनालिका। षड्नालिका सिंहकीटौ षड्डिश्च षघकौ षड्तौ कन्या-
तुलेच पंचांशौ चघकौ पंचनालिकाः ॥ अथ तन्वादि भावनामानि ॥ तनुः। धनम्। सहजः। सुहृत्।
सुत। रिपु। जाया। मृत्युः। धर्म। कर्म। आय। व्यय ॥ यत्र राशौ स्थितो भानुस्तदा होगमलये बुधः षड्राश-
यश्चादिवसे षड्डि राशौ प्रकीर्तिताः द्वौ च षौ मकरे वृष्टिं कुंभे चत्वारि पव च मीनमेषे च वत्तयं वृषे च चत्वारि
पव च मिथुने अष्टघौ प्रोक्ता दिनस्य परिकीर्तिताः ॥ द्वादशौ कर्कटे त्मानिः सिंहो च चत्वारि पव च षट्कन्या-
यां तुले षट्क वृश्चिके च चतुष्पयम् धनुष्यसौ च षौ हानिर्दिनस्य परिकीर्तिता ॥ इति राशयुदया ॥ अश्वि-
भरण्यां कृत्यादौ मेषो भौमस्य। कृत्तिकान्त्यांशे रोहिणी मृगार्धे वृषो भार्गवस्य। मृगार्धमाद्रा पुनर्वस्वंश्च-
शे मिथुने बुधस्य। पुनर्वसं हेशं तिष्ये श्लेषा कर्कटे चंद्रस्य। मघा पूर्वफाल्गुणी उत्तरफाल्गुण्यंशे सिंहा
द्वयस्य। उत्तरफाल्गुणी अंशे हस्त चित्रार्धे कन्या बुधस्य। चित्रार्धं स्वाति विशाखांत्यंशं तुलो भार्गव-
स्य। विशाखांशा मनुराधा ज्येष्ठा वृश्चिको ऽङ्गारकस्य। मूलं पूर्वाषाढा उत्तराषाढांशं धने देवगुरो। उत्त-
राषाढांशं श्रवण धनिष्ठार्धे मकरे शनैश्चरस्य। धनिष्ठार्धं शततारका पूर्वभद्रपदांत्यंशं कुंभे सोरस्य।
पूर्वभद्रपदांशा उत्तरभद्रपदा रेवती मीनो जीवस्य ॥ सपादद्वयनक्षत्रं प्रतिराशिं तु भंजते ॥ इति राशय

वृ॰ज॰
गा॰
५
5

स्थः ॥ एवंनवेवेनलब्धपादराशिनदाहता जन्मभाद्वादशांतावत्कालस्तुतिरथोच्यते ॥

तस्मात्कवलविज्ञानिपुत्रपौत्रादिविवर्धते षष्ठाष्टकेमरणंवैरंवियोगदोषाद्विद्वाद्दषीनिधनंततः प्र
जानांत्रिकोणे प्रीतिः पंचानिगादितासमसप्तकेपिश्रेष्ठप्रीतिर्बलागादितामुनीन्द्रैः षष्ठाष्टकेपि
भूकनाधिपमित्रभावमेकाधिपत्यमवलोक्यचयस्तणाम् कार्योविवाहस्तमयेषुभद्रस्तत्वराणां
ताराभवेद्यदिपरंसपरतोनुकूला ॥ इतिराशि · · · · ॥ अथविवाहविचारः ॥ श्रावणेनित्य
मृद्धिःप्रोष्ठपदेवहुःखिताः प्रीतिराश्वयुजेनास्तिपुत्रयुक्तास्तुकार्तिके धनाढ्याज्ञातिकुशलामा
र्गशीर्षेप्रियंवदाः विधवापुत्रहीनाचपौषेमासिनसंशयः माघेनियमसंपन्नाफाल्गुणीचपति

वृ.इ.
गा
९
8

ब्रता वैत्रेपतिविहीनाचविवेषंचापिगास्तुति वैधव्याद्भविष्णुलाप्रीतिर्जेष्ठपुत्रवतीसती आभा॰
छेदःखिन्नानीपराश्चाउपजीवति ॥ अथविवाहनक्षत्राणि ॥ उत्तरात्रितयंसौम्यंरोहिणीश्रवण
स्त्राया हस्तोमूलंमघामैत्रंपौस्लंवैवाहिकंस्मृतं ॥ अन्यच्च ॥ हस्तोमूलंमघामैत्रंरेवतीरोहिणउ
त्तराः वायवंमृगशाश्वमान्याडदेवाद्दशाविवाहिका ॥ अन्यच्च ॥ मृगशिरसिमघायांहस्तमैत्रोत्तरा॰
स्वस्वसनानिन्त्रपौस्त्रैधानदेवेष्वगोष्ठा वजसकनस्वरिदासीविप्रसौभाग्यधका जनयतिपतितोवं
कन्यकावैधवानाम् आद्वायेभचतुष्टयेविधिवताचाग्नेयधाम्येस्मृता शेषेशुभस्वरोषकोपमर
णायाध्वयानिष्टेवरुः ॥ अथविवाहलग्नानि ॥ क्रियेकुमारीधुनुरंकचित्राविहीनाविज्ञाणविगोत्व
नाच कलहृद्याननत्वकरोतिनीयेभवेच्चतन्त्रथेकलजान्तषांसा हरोमस्तनासक्तदांश्रुतापितःपतिर॰
मियाचश्वश्वरस्यवल्लभे तलाभिमानार्थवतीतुलाधरेनस्यानिलिंकान्ततिनित्यमस्थिराः धनुरा
शिकलजातनपूर्वीर्धेमतीत्यपरेजगत्मृगाच्चटचषेस्वन्यासक्ताजराप्रपगास्तुति ॥ अथविवाहपट
ले ॥ मूर्त्तौकरोतिदिनकृद्धिधवांकुजश्चराहुर्विपन्नतनयांरविजोदरिद्राम् शुक्रःशशांकतनर॰
यश्चगुरुश्चसाध्वीमायुःक्षयंप्रकुरुतेचविभावरीशः १ जवंतिभास्करपानेश्चराहुभौमादारिद्रदः ९

त्रिमतलं नियतं द्वितीये विलेश्वरीमविषयोगरुणशुक्रसाम्यं नारी प्रसूतनयं कुरुते शशांकः १ सु
खेंद्रभौमगुरुशुक्रबुधास्तृतीये कुर्यंत्यनेककुरुते धनभागिनीं च वंध्यां दिवाकरसुतः सुभगां च
रोति सुतसंददाति नियतं खलमेंद्रिकेयः २ क्लिलंपंचयः स्रवति सूर्यसुतीचनर्थे दौर्भाग्यपतसुकिर
णः कुरुते पापशीच राहुः सपत्निमथ दिलंहातिजोलण विंद्याद्द्वागुरुः सुरगुरुस्त्वबुधस्त्रसौख्यम् ४
नष्टात्मजो रविकुजो खलपंचमस्थो चंद्रात्मजो बकुरुतेंगरुभार्गवोच राहुर्ददाति मरणं यानिरुग्र
रोगं कन्यां प्रसूतिमशुत्रलों कुरुते पशांका ५ षष्ठे स्थितः खलु निदिवाकरराहुजीवाः कुर्युःकुजश्च रुम
गांबहुधर्मयकृतां चंद्रः करोति विधवां भृगुरन्यथाकृतां चेंद्रात्मजो बकुरुतेंपतिवल्लभां च ६ सौ
रार्कजीवकुजराहुबुधेंदुशुक्राः कुर्युः प्रमत्तखलसप्तमराशिसंस्थाः वैधव्यबंधनवधक्षयवित्तनाश
व्याधिप्रवासमरणानि यथाक्रमेण ७ स्थाने हमेगुरुबुधौ नियतं वियोगं मृत्युः पापशीभृगुसुतस्त्र
तथैवराहुः सूर्यः करोति विधवां मरुजां महीजः सूर्यात्मजो धनवतीं पतिवल्लभांच ८ धर्मस्थि
ताखलनिदिवाकरभूमिपुत्राजीवश्च धर्मनिरतां खलपाषिजोतिरोगात् राहुश्चसूर्यतनयश्चकरोतिवंध्यां
कन्याप्रसूतिमतलोंकुरुतेशशांकः ९ राहुनभस्तलगतो विधवां करोति पापेरतां दिनकरश्चपाने

बृ.ड.
गा.
७
7

अथश्च मृत्युंजयोऽर्थरहितां जलजां चेन्दुः शोभाग्यहीनधनवती स्वभर्गा चक्रपः ९ आयेरविबुधस्तोऽह
भगो पापाकः पुत्रान्नितान्हितिहतो रविजो धनाग्यम् आकम्पंती हरगहः पापिजाः सप्तद्रोणाङक
रोतिविधवांभृगुनर्थयन्नाम् ९ अंत्येगृहधनवती हिनकृद्रविज्ञां चेज्ञो धनक्षयकरी जलजांस्त्रणाङः
साध्वी भृगुः पापिहितो धनपुत्रयक्तां पापप्रसक्तहृदयां रविजः कुजस्य ९ अन्यस्य ॥ नदेयाः पंच
मेपापास्वंदेश प्राप्य कंत्यजेत् ॥ स्याज्यालग्रेवूयोमत्राज्वद्रेष्ट्रकेन्द्रलग्नपा लग्रेवंद्रादृयापंच
सवैलेक्षुग्रहसमो ॥ अथफलितः ॥ हारिद्रंरविणाऽत्रजेनमरणं सौम्येनसः सहः सप्रजा दौर्भाग्यंगु
रुणाक्षितेनसहिते चंद्रेच सा पत्निकां प्रव्रज्यां केरतोच सैंद्रजगरौ वांछितिको विद्धृभम् आयेन्तेष्व
रसद्वहैवंजविधंदीला प्रयासः शुभैः ॥ अथनामिश्रम् ॥ पापिनस्सप्तमसंस्थे रिविसवारे शीलवर्जि
तानारी भौमेपतिघातकरी रविनन्दनये वंधुकी भवति राहौ भर्तारि निशाकेतौ वंशाल्लयायानिर्दिष्टा
बुधभार्गवसुरमंत्रिपुपतिप्रियापुत्रिणीसाध्वी ॥ कृतं तारीतमुनिनानराणां हितकाम्यया मघाना
रेतत्वेन कथितं नदनिश्चियान् यात्राविवाहभवनानिष्ट्रप्रतिष्ठाकार्याक्षत्थोपनयनव्रतमाव
लादि लग्नेषुलग्नमत्रहलवरस्यजेत्तचंद्रानुहलयदिचन्त्रन चेंदलाभः ॥ इतिविवाहपटलं॥ ७

संतापः कांतिरायुष्यधनंनिधनमेव च आरोग्यंसर्वकामांश्चस्थानमर्कादिनःक्रमम् स्थानेन चार्क
भुक्तेजपरविसंक्रांतिपर्वसु छायाघ्रेत्रयोदश्यांचयत्फलंस्नानमर्घ्यांजलैः अश्विनीत्वनलादित्यातिष्ये
हस्तोमृगस्तथा मैत्रश्रवणरेवत्यामेतेदेवगणाःस्मृताः भरणीरोहिणीचार्द्रातिस्रःपूर्वातयोत्तरा
एतेमनुष्यगणाःप्रोक्तामुनिभिःपूर्वविक्रमैः कृत्तिकाचमघाश्लेषाचित्राज्येष्ठाविशाखिका मूलं
धनिष्ठावरुणेराक्षसास्तेप्रकीर्तिताः स्वकुलेचोत्तमाप्रीतिर्मध्यमा देवमानुषी ॥ अथदेवराक्षो
भ्यांवैरंमानवराक्षसे राक्षसीचयदानारीमनुष्यश्चपुमान्भवेत् तदामरणमन्यस्यनिधनंपरिकी
र्तितम् नारीणांचनराणांचप्रीतिर्भवतिचोत्तमा तस्मात्परीक्ष्याकर्तव्यंविवाहेश्रेवयत्नतः ॥ अथजा
तयः ॥ छागोत्कृत्तिकातिष्योनागोत्वमृगरोहिणी मूलमार्द्रातथाश्वानोमूषकोमघपाल्गुणी
हस्तस्वातिचमहिषोगोजातिस्त्रिउत्तरः व्याघ्रोविशाखाचित्राचज्येष्ठानूराधकोमृगो मर्कटोश्र
वणापाढेरेवतीभरणीगजो वक्लभद्रपदासिंहोश्वाश्विनीवारुणीहयो सर्पादित्योचमार्जारोवि
त्येवंमृगजातयः योयस्यबलवान्हंतसंतस्यविनियोजयेत् ॥ अश्वमर्कटयोःप्रीतिस्तथामाहि
षगोश्च सिंहव्याघ्रस्यतद्वस्तमूषकसर्पाणांसव यथाछागश्वानोर्वैरंतथावराजसिंहयोः मार्जा

मुं.ड़ं.
गा.
८
४

रमूषकानां च सारमेयविडालयो मेषवानरयोर्बभ्रुसर्पयोर्महिषाश्वयो गोव्याघ्रयोः श्वेणयो
श्चनत्यो वैरं विचारयेत् ॥ अथ क्षौरनक्षत्राणि ॥ रौद्रेन्द्रवरुणपौष्णेन्दुप्राजापत्यान्ययं त्यजेत् पञ्चवारुण॰
वायव्यं प्रशस्तः क्षौरकर्मणि ॥ अन्यच्च ॥ श्रवणधनिष्ठामृगाश्विनचित्रारेवतिहस्तपुनर्वस्वातिष्याः
क्षौरविधौ नव भद्रकराः स्युः षष्टिकवाश्चतितग्रिकरस्य मानं हन्ति गुरुः क्षौरे शुक्रः शोकं बुधविवर्धनम् आ
फरं गारको हन्ति मन्दं वै हन्ति शनैश्चरः क्षौरमेव प्रकर्तव्यं वारेण बुधसोमयोः क्षौरकर्म चतुर्दश्यां मांसभो॰ अष्ट्यां
जनं घृतं तैलममावस्यां क्षौरं संध्यां विवर्जयेत् ध्रुवं चत्वारि भद्राणि प्राजापत्योत्तरात्रयम् मृदूनि॰
सौम्यचित्राचत्वनूराधाचरेवती क्षिप्राणि हस्ततिष्यो च ह्यादिजिच्छाश्विनी तथा चराण्यदित्यवायव्यं श्रुवे
स्त्वेवमपि वासवम् पुनर्वसुः श्रवणश्च धनिष्ठा वारुणं तथा आर्द्रा ज्येष्ठा तथाश्लेषा मूलं दारुणमिष्य॰
ष्यते मघा च भरणी पूर्वास्त्र्याणाम् उग्रस्तथैव च कृत्तिका च विशाखा च साधारणमिति स्मृतम् एतैः
कर्मविधानव्यं संज्ञातुल्यं सदा बुधैः मृदुक्षिप्रचरैः क्षौरं चूडोपनयनादिकम् व्रतग्रहणगोदानसेवा
कार्यानैर्ध्रुवैश्च नैवप्राशनं कार्यं कृषिसंग्रहणं तथा कृष्यारंभस्तथा कार्योपदन्यस्म शुभं भवेत् दा
रुणे चैव रक्तानवेधघातविषादिकम् आदिचारादिकं कार्यं चरवाप्यस्थवास्थिरम् शांतिकं पौष्टि ८

केपक्षकृतं सर्वं शुभाशुभम् ॥ अथ वस्त्रनक्षत्राणि ॥ कृत्तिकासु दहत्यग्नी रोहिण्यां धनसंपदः मृगेण
मूषकभयं आर्द्रायां मरणं भवेत् धन्या पुनर्वसौ वस्त्रं तिष्ये च वस्त्रवस्त्रदा अश्लेषेति ह्रेश्रीरो मघायाम्
मृतेव च फल्गुण्यं तु हरेद्राजा उत्तरा च वस्त्रवस्त्रदा हस्ते भोगप्रदो ज्ञेयश्चित्राज्ञानप्रदा भवेत् मिष्टा
न्नपानदा स्वाति विशाखा प्रियदर्शना धान्यप्रधानुराधा च ज्येष्ठा वस्त्रविनाशिनी मूलेन क्लेदयते
वस्त्रं पूर्वाषाढा च वस्त्रदा उत्तरा च वस्त्रदा प्रोक्ता श्रवणे नेत्ररोगदा धनिष्ठा धनलाभाय शतभिषा जला
द्भयं पूर्वाभे नित्रद्रः उत्तरा निष्कलं वस्त्रदा भवेत् रेवत्यां धनलाभः स्यात् अश्विन्यां लाभमेव च भरण्यां रो
गबाहुल्यं यावद्वस्त्रं दारयेत् धनिष्ठा रेवती पुष्याः पुनर्वसु अश्वि रोहिणी हस्ताश्विनी तथा पंच च व
स्त्रदा सप्त नक्षत्रराजगः ॥ अथ वारफलम् ॥ आदित्ये वास्यि वस्त्रं नित्यं चन्द्रे जलान्वितम् अग्निचौर
भयं भौमे बुधे वस्त्रसुखप्रदा गुरुणा वस्त्रवृद्धिः स्यात् शुक्रे चार्थः प्रवर्तते शनौ च वै रोगभयं यावद्वस्त्रं दा
रयेत् रक्तं नवांबरं वस्त्रं ग्रहण परिवर्जितं विवाहे राजसंमाने ब्राह्मणानां च संमते ॥ अथ कर्ण
वेदनम् ॥ रेवती श्रवणा हस्ता धनिष्ठा दित्यवासव मृगमादितितिष्याः सामवाः श्रवणवेदविधानं बाल
केषु मनयः प्रवदन्ति ॥ अथ वास्तुनक्षत्राणि ॥ उत्तरात्रितयं सौम्यं रोहिणी श्रवणास्तथा मैत्रमैन्द्रं तथा

मु॰ड॰
गा॰
९
9

हस्तपुष्यपौष्णतथाश्विनी चित्रानिलेनित्यतिथ्यप्रोक्तान्येतानिवास्तूनि ॥ अन्यच ॥ ध्रुववैस्तववसा
चित्रवायव्यैर्वाश्विनेः पौष्णेपौष्णेत्वाष्ट्रिमूलेगास्तुकर्माणिकारयेत् कृत्तिकायामसम्पूर्णेमघा
यामसद्दारुणी मैत्रायामश्वतथापश्चेधनिष्ठायानतथोत्तरे श्रवणेपुष्येचवहानिस्यात्याम्ययोभोगसं
दः ॥ अथवास्तुलग्नानि ॥ शुभोपरिमिथ्यनेकन्यातुलाधनपञ्चचेदः षट्स्वप्रतिष्ठास्यात्स्थैः क्रू
र्योत्कटावन स्थिरत्वात्सिंहकुंभौहिकर्तव्यंनकृष्णिके केंद्रस्थोपचयस्याद्वसोमसुतगृहभार्गवः
पापास्त्रिषष्ठलाभस्थाः शुभदाः परिकीर्तिताः शुक्रेचतुर्थगेचंद्रेशुभैः केंद्रत्रिकोणगैः पापैस्त्रायष
ष्ठगैः स्थापनमिष्यते शुक्रेद्वादशकेन्द्रगैर्वनगतैः पापैस्त्रिषष्ठायगैः लग्नेकेंद्रगतेघ्यस्मारस्त
रोरेवाविपुज्योपिवा सर्वारंभफलप्रसूतिमतयेरापाचकर्तेशुभे स्वग्रामस्थिरभोदयेचभवनेका
र्यः प्रवेशोथवा प्रवेशोवानिवेशोवावास्तुकर्माणिसर्वदा केन्द्रस्थायाग्नमस्योपिदुस्थानदाहकरः कुजः
ईशानकोणेचशिरोस्यवस्तोर्नैऋत्यभागेचचरणौप्रशस्तौ बाहूस्तथाऽनिलकोणसंस्थावुभौप्र
लोवास्तुनरः प्रदिष्टा पैत्र्याशिरोभाद्रपदादिमासेयाम्येस्थितंमार्गशिरस्तृतीये फाल्गुणमासे
दिशिपश्चिमायांज्येष्ठादिमासत्रयमुत्तरेच शिरःखनेन्मातृपितृन्निहंतिपृष्ठेखनेद्धान्यवपुत्रनाशः ९

पुष्ये श्विने रोगकृता वपीड्य श्रीवास्तुकृत्यो धनपुत्रलाभः माघे च वास्तुं विनाशमायफाल्गुणे ऽश्वभगा भवेत्
लोकानंदकरी चैत्रे वैशाखे धनसंचयः ज्येष्ठमासे तथा ज्येष्ठा ह्याषाढे कार्यसिद्धिदा श्रावणे धनहीना
च प्रोष्ठपादे च दुःखिता आश्वयुजे ऽर्थनाशो ऽलिविह्निना कार्तिके भयं सौम्ये सौभाग्यमतुलं पौषे
पुत्रिणी तथा तेजस्विनी हृष्यवारे चंद्रे तेमावह्निभवेत् गुणाः स्यादृढा च देवलोकानंदकरी मिते ॥
आवहा कुर्क स्थिरराशौ विप्रतिष्ठा समुदाहृता ॥ अथ देवप्रतिष्ठा ॥ ध्रुवमृदुयक्रेकौ पुष्ये वैस्त्वे वास-
वे तथा वारयक्षे च प्रतिष्ठा स्यादमराणां प्रशस्यते तेजस्विनी क्षेमकृदग्निदाहविधायिनी स्याद्वरद
ला च आनंदकृत्कालयानिवासिनी चहेन्द्र्या दिवारेषु भवेत्प्रतिष्ठा सिंहोदये दिनकरो मिथुने महेशो-
नारायणश्च युवतौ घटभे विधाता देव्यो द्विमूर्तिभवनेषु निवेशनीयाः क्षुद्राश्चरे स्थिरगृहे निखिलाश्च देवा
उदग्यने सितपक्षे शिशिरगभस्तौ जीववर्गे च लग्ने स्थिरे स्थिरांशे सौम्यैर्धीधर्मकेंद्रस्थैः पापैस्पर
यसंस्थैर्ध्रुवमृदुहरिवायपुष्यभेषु विभक्तेषु ... ... देवानां स्थापनं शस्तम् ॥ अथ प्रस्थानवि-
चारः ॥ मृगातिष्यावनूराधासावित्रं चाश्वहस्तिनो श्रवणो रेवती चाप्येषा यात्रायां शोभनः स्मृताः ॥ अ
श्विनी मैत्र रेवत्यो मृगमूलपुनर्वसु तिष्योहस्तस्तथा ज्येष्ठा प्रस्थाने श्रेष्ठ उच्यते रोहिणी चैव पूर्वा

मु.ऊ.
गा.
१०

णि स्वातिश्चित्राचवारुणी श्रवणोपिधनिष्ठाचप्रस्थानेमध्यमंफलम् विशाखाचोत्तरात्रीणिमघा
द्राभरणीषुच अश्लेषाकृत्तिकाचैवप्रस्थानेमरणप्रदा कृत्तिकासुविशाखासुमघाद्राभरणीषुच
प्रस्थानंनैवकर्तव्यंनतेषांजनतागमः ॥ इतिप्रस्थाननक्षत्राणि ॥ सोमार्कजेदक्षिणंचार्थलाभबु
१० धोगुरोपश्चिमकार्यसिद्धिः शुक्रेरवौचोत्तरधान्यलाभो भौमेतुपूर्वेधनधान्यलाभः पूर्वांशानेनतथा
स्त्रेयांदिमांश्रवासरेसदा दक्षिणस्यांगुरौसूर्येनैऋत्यांपश्चिमेभृगु वायव्यांसोमतनयोभूमिजेचोत्त
रेसदा प्रस्थानेनैवगंतव्यंजनतागमनंनतु पूर्वांमन्दजनवहृद्दिशंनैवगच्छेत्कुशांकेयाम्यांजीवेनपन
निन्दतेभार्गवेपश्चिमायां वायव्यांवाप्राशितसदनैमंगलेचोत्तराशांमेप्राप्नोवासततगमनंनतत्रसू
स्येनकिंचित् ॥ अथकालविचारः ॥ दृष्ट्वाहिनयहंपूर्वेलीणयाम्यांसितोत्तरे पंगुधनदिशांयामस्तां
दिशंयानिवर्जयेत् ॥ आदित्येदक्षिणोकालश्चन्द्रेनैऋतकोणगः भौमेचपश्चिमामाशांबुधेवायव्यपव
गुरावर्तेगः कालोभृगावेशानकोणगः शनैश्चरेतपूर्वस्यांदिशिकालोविधियते दक्षिणेपृष्ठतोवा
पिराज्यलाभोभविष्यति संमुखेवामभागेचमृत्युश्चैवनसंशयः ॥ अथतिथिविचारः ॥ धन्याप्रति
पदीयाचाद्वितीयाक्षेमकारिणी तृतीयाभूमिलाभायचतुर्थेक्षेमकारिणी पंचमीचार्थदानित्यंषष्ठ १०

णीचकलहप्रिया धनधान्यसमृद्धा च भवेद्विजयसप्तमी अष्टम्यां रोगबाहुल्यं नवम्यां बंधनं भवेत्
दशमी धनदा नित्यमेकादश्यां ध्रुवं जयः द्वादश्यां नैव गंतव्यं सर्वसिद्धित्रयोदशी शुक्लावयदिवाकृष्णा
वर्जनीया चतुर्दशी पंचदश्यां न गंतव्यं भयोपद्रवोपि तिथीनां चैव प्रस्थाने निर्दिष्टं वृद्धगार्गिणः
अथयोगोदयः ॥ प्रतिपद्यां नवम्यां च ब्रह्माणी सर्वकोदया द्वितीया दशमी चैव माहेश्वर्युत्तरोदया
तृतीयैकादशी चैव कौमारी चाग्निकोणगा चतुर्थी द्वादशी चैव वैष्णवी नैर्ऋतोदया पंचम्यां च त्रयोद
श्यां वाराही दक्षिणोदया षष्ठ्यां चैव चतुर्दश्यां ह्यैन्द्राणी पश्चिमोदया सप्तम्यां वाप्यमावस्यां चामुंडा
वायुकोणगाः अष्टम्यां पूर्णिमास्यां वा महालक्ष्मीः शिवालया वामे साधयते कार्यं दक्षिणे च महद्ध
नम् संमुखे मृत्युमाप्नोति पश्चिमे जयदा भवेत् यांदिशामुदये देवी तां दिशं परिवर्जयेत् संग्रामे गमने
द्यूते कार्ये विविधे एव चिंतनीयं प्रयत्नेन योगिन्या मृत्युदा सदा ॥ श्रीपदे गुरुसौम्यभार्गवदिने सूर्योदये
लग्ने गोपृष्ठे च द्विरसाग्निरुद्रगेऽपि ते यात्राशुभपन्नाशुभे अग्रेव्यादिदसमसमारितामिंद्रादिकानांम
दैवेष्ट्वा दक्षिणतः क्रमात्पितृणां सर्वार्थसिद्धिर्भवेत् शुक्रेर्कचबलेन च यष्टौ गदिवसे लग्ने च ताराफले ।
इष्टे चैव दिवाकरे सप्राक्तने यात्रामंगले दिने सर्वमेषु भवाजिकुंजरैः संप्रस्तते मंगले गंतव्यं विजया

वृ॰ जु॰
गा॰
११

यभूमिपतिनानाहि सदा चेतसः ॥ केन्द्रत्रिकोणेषु शुभस्थितेषु पापेषु केन्द्राष्टमवर्जितेषु सर्वार्थ-
सिद्धिं प्रवदेन्नराणां विपर्ययस्थेषु विपर्ययः स्यात् ॥ विप्रो गौः पूर्णकुंभो दधि फल कुसुमं पावको वाऽ-
मरी स्फातिस्त्वाचैव वेश्या नरपति वृषभो रत्नकम्बो धनश्च यानं संपूर्णभाण्डं जलचरयुगलं सिद्ध-
मन्नं च ताक्ष्यः वेणुः स्त्रीविंदमांससहितमपि वचनं प्रस्थितानां प्रशस्तम् ॥ मन्दस्तैलाभिषिक्तो भुज-
गपतिश्च लोमशः केशोपि नग्नाः प्राहुर्भिन्नना सो धूतविकटजटो रिक्तहस्ता द्विहस्तः प्रस्थाने
प्रस्थितानां वदन्ति खलमृतिर्वित्तहानिर्वियोगः ॥ पेतृभिङ्गाली चाषदा चविन्निमिरी खरजंबुका वा
मे प्रयाति नाशुभाः प्रवेशे शिवाः शुभाः श्रुत्वा काककपर्दवाक्यं परश्चेद्रं तकारयेत् पकेनशुषिपि
त्वा चैव शङ्कुभं गो विधीयते लाभो मेदरत्नप्पासोज्यं भोजनं च समागमः निःश्रेयश्च मरणं प्रोक्तमेतन्का-
कस्य लक्षणम् ॥ इति यात्राविधिः ॥ ॥ अथोपनयनम् ॥ उत्तरायणगे सूर्ये शुक्लपक्षे दिने शुभे रिक्तां
षष्ठीमष्टमीं च पर्वान्ते परिवर्जयेत् वसंते ब्राह्मणोपाको ग्रीष्मे राजनिशाम्यते शरत्काले तु वैश्यस्य
स्यात् शिशिरे शूद्रजातिषु गर्भादात्मसमे वर्षे विप्राणां मौञ्जिबंधनम् नवमे तु क्षत्रियाणां वैश्यस्यैका-
दशोऽस्मृतम् सम सते चोडशे वर्षे ब्राह्मणस्याप्यनतिक्रमः राजन्यस्य तु द्वाविंशो वैश्यस्य चतुर्विंशति ११

शिशिरे च तथा ग्रीष्मे वसंते च शरद्यपि शुक्लपक्षे च कर्तव्यो मेखलाया विधिः शुभः चंद्रताराऽनुकूले
न कुर्यात् ग्रहाणि विवर्जयेत् शुक्रेज्यस्तमये काधराः पापी चेति द्विजातिषु गुरुकाले महाकार्यं मेभिश्चवं
पवीतकम् मूर्खत्वं पंडितत्वं च बहुद्वत्वमति संचयः पापी चपोऽष्टसूर्यादिनेषु समनुदाहृताः सौम्यं विद्या
ध्यमाविंतिधं मेंश्चं चरेवती श्रवणं वाममवे स्वातिर्मेखलायाः प्रशस्यते मेषे स्थापो भवति व्रात्य
णो मेजरबहुने वृषे च धनहीनस्तु मिथुने श्रुतिपारगाः कर्कटे च पचवृत्तिः स्यात् सिंहे तु विजयो भवे
त् कन्यायां मेखलाधारे लग्ने ब्रह्मवर्चसवान्भवेत् वृश्चिके चौर्यनिरतो यस्तु पीलस्त्वधनी कृषिनिर
तो नित्यं मकरे स्याद्दुष्टस्तथा मीने कुविद्यानिरतो ब्राह्मणो वेदवर्जितः मिथुने च मेखलायां कांश्यम
णानां समुदाहृताः मेषो वृषो मिथुनः कर्कः वैश्यानां कथितो द्विजैः प्राग्रग्रहयेगरौकुर्याद्ब्राह्मणे मौंजिबंध
नम् राज्ञः सोमहस्ते चापि विशः सोमहस्ते पि च सर्वेषां च महाकार्ये प्राग्रग्रहे स्थे तथा चित्ते सर्वस्था
न गतः शुभाः स्वतिनी यांत्रविवर्जितः गुरुशिवहृष्णायेषु सूर्ये द्विच पवर्जिताः अष्टान्यवर्जितास्तु
ऽष्टौ वयदप्रातिशांकमे भौमसौरौ तथा जायालग्नेच वर्जितः पापी कुलेसुभमरसहेषाः प्रापपवं
ग्रहो नम नरपकन्याहेलालग्नं ` ` ` ` लग्नस्याकाशयातालेपंचमेनवमेपिवा शुक्रोग

वृ॰ ड॰
गा॰
१२
12

लोवुधौवायस्यास्तवैस्युभनिवहेणाः सुक्रान्तकालेचमरविप्राणांविधिरिष्यते हर्षभौमाशुभस्यो
चतद्वियाणांप्रणाम्यते वैपूर्णानांशशिनःसोक्ताःसुभस्थामर्वदावुधैः ॥ माघेमासिमहाधनीधनप
तिः प्रज्ञावचोकालज्ञो मेधावीभवतिव्रतोपनयनेचैत्रेचतवैदवित् वैशाखेविपुलोपभोगसहि
तोज्येष्ठेविरिष्ठोवुधः चाषाढेपिमहाप्रागल्भकरणप्रज्ञानमानान्वितः दुःखीधर्मवहिष्कृतोऽथन
भसिश्याचारहीनस्ततो मानेनीह्यामतिर्धनेसमहितःस्यात्स्पर्यजेननरः सौख्याद्यात्मजवंधुभि
स्समहितःस्यात्कार्तिकेसर्वदा नानासौख्ययुतोऽथमार्गशिरसिपौष्येजरश्लप्रोन्मजः ॥ उदगयनेगा
तेकेलग्नयोगेप्रशस्ते दिनकरशशिजीवेगोचरेसुभनस्थेः हरिकलवहविप्रःसौम्यपोसाश्विमे
त्रा आदित्यपवप्रभ्यामेवलाग्नेप्रशस्तः ॥ अथराज्याभिषेकम् ॥ मैत्रपाकाककरपुष्यरोहिणीवे
सवेचनिमश्रुतराढव रेवतीमृगशिरोश्विनीषुपित्मातत्तांसमभिषेकरिष्यते धनद्वादशगेक्रूरै
र्विधनोन्स्पतिर्भवेत् धर्मगेःपापकृत्नित्यमालसोदशमस्थितेः अष्टमस्थेनिरोधःस्यात्सष्ठाकस्थे
स्वात्रीभवेत् ॥ अथयात्रिणानामाख्यानविधिः ॥ प्राजापत्येपौस्नभेसदित्यैवपुष्येज्येष्ठासेन्द्रवे
हस्तेकाद अश्याधानांस्तनराणांत्र्यवेश्रेष्ठप्रोक्तंप्रार्थनेगेगमाद्यैः चेदेलग्नेगतेसौम्येसप्तमस्थे १२

गुरावपि अग्न्यारानकृद्रत्वस्याह्नोकेहास्यस्यभाजनम् सूर्येचंद्रेचतद्रयेस्थेदशमस्थेगुरावपि सप्तम
लोस्मिनसौम्यफलेस्मिन्नप्रवर्धते क्रूरैर्वैरीधनेहीनो मृत्युशोकायुधोजितः सप्तमस्थैर्विपन्नैःकोऽथे
फस्थेसहावर्जितः यस्याग्निहोत्रप्रारंभमायातापवयस्थितः विनेन्दुःकेंद्रगोःसौम्यायत्रतत्रभवे
त्साधवम् ॥ अथचिकित्साविचारः ॥ जातज्वानवरात्राद्श्विनीभ्रनिवर्तते भरणीश्रवणपंचाहा
त्समासाहात्तिकाहव त्रिसप्तरात्राद्रक्षरोहिण्येचाद्रयात्रतः एकादशाहाद्दिवसान्मृगेउत्पन्नवा
त्रतः पंचाहात्मस्त्वराडाग्रेज्ञपदोस्तेत्रापोध्ववा पुनर्वसौज्वरोपैतिप्रवृत्तिंवत्रवोदशात् दिवसा
देकाविंशात्रात्रात्समाहतोपिवा पुष्येक्षेषेतमसंयांविशेणायिमत्वाहच अदर्थपद्वाह्ममामासे
त्तिद्वादशाहान्मृतोनचेत् फाल्गुणीपूर्वयोःस्वात्यांद्वादपेःपाम्येज्वरः हस्तेनसप्तमेयांनिवि
त्रायामष्टमेपिवा प्रणश्यतिज्वरंस्वातौदशाह्नादशावाविभिः पलेस्वात्यांविशाखायांद्वाविंशाहनि
निर्दिशेत् नवमेकृत्तियोःप्रांतिमैत्रेस्वात्यामनःपरम् ज्येष्ठायांपंचमेस्वात्यांनवभिद्वादशेस्तथा
स्वांस्येदशाहेमूलेस्वाविशतमश्रुवाडनः पूर्वषाढाःसनःषड्विंशतोन्वाहमासाहच श्रवणेभिःस्रव
णोस्वांस्येनवभिद्वादशेस्तथा आमतांतंधनिष्ठायांदशाहाद्वाहोनच शतभिषद्वादशाहाद्वास्वा

बृ॰ ज्यो॰
गा॰
१२
13

हंपरपदात्तेव अन्नप्राशनहिसमाहात्म्यशमेरेवतीतिच चन्द्रार्कोस्त्रात्रेवाहेमकर्मवतिशाश्वतम् पुन॰
र्ह्मापिविरोधयेत्सदाचैवमनीषिणः आधानजन्मनिधनप्रत्यक्षरविपत्करैः नक्षत्रेव्याधितस्त्वन्ना॰
नैष्वायमरणायवा ॥ अथविद्यारंभनक्षत्राणि ॥ सावित्रसौम्यश्रवणाश्विनितिष्याचित्रोषणारोद्रमया॰
विष्णुर्वा विद्यागमेनेत्तनमैत्रपौष्णश्रुक्रेगुराविंदहस्तेचनित्यं विद्यारंभेगुरुः श्रेष्ठो मध्यमौ भृगुभास्करौ
शनैश्चरारकेमृत्युरविद्याबुधमेमयोः ॥ अथगोमुखयात्रा ॥ धनिष्ठावारुणंज्येष्ठापूर्वाश्विमृगतिष्ययोः
सावित्रादिनेइन्द्राग्नीगोमुखयात्राप्रशस्यते ॥ अथवाग्दाननक्षत्राणि ॥ उत्तराणिचसौम्याग्निरोहिणीहस्ता॰
तिरेवच विशाखामैत्रतिष्याचवाग्दानार्थेप्रशस्यते ॥ अथग्रहनक्षत्राणि ॥ अर्कस्यजन्मनक्षत्रेविशा॰
खापरिकीर्तिता कृत्तिकाचैवसौम्यस्यस्वातिरंगारकस्यच धनिष्ठापाशिपुत्रस्यगुरोः पूर्वाचफल्गुनी
शुक्रस्यतिष्यनक्षत्रंसौरस्यतारेवती भरणीराहुनक्षत्रंकेतवश्चप्रकीर्तिताः अगस्त्यस्याश्विनीचै
वध्रुवस्यश्रवणंतथा ग्रहाणामथयहाणांनक्षत्रापरिकीर्तिता ॥ अथपंचनक्षत्राणि ॥ हस्तंमूलंपुन
र्वसुंश्रवणंमृगतिष्ययोः पंचसंज्ञानेपुसर्वेष्वपर्याश्रुसवनंततः ॥ अथगोलग्नचयम् ॥ अभिजिच्चउत्राका
लेगोधूलिचयमपवच एतेचमहतोलग्नास्सर्वकर्माणिकारयेत् ॥ उषाप्रभिन्नेरविरश्मिजालेप्रभातकाले १२

गिरिदर्शनेन नाप्नोतिमूर्खोपिउत्तमर्थसिद्धिन्निश्चितिपत्यंपुनरागमंच ॥ उषाकालेगोलग्ने ॥ अभिजि
त्सर्वकालेषुसर्वकर्मसुशोभनम् सर्वदोषविनिर्मुक्तोसहावपरिवर्जयेत् दिनेचैवतुमध्याह्नेघटिके
काघटीभवेत् नसूर्वोर्धनपश्चार्धकालंसर्वोभिजित्स्मृतं मध्याह्नेचलतेहृदंकिंचिन्नलुप्तनतोरविः
इतिमध्याह्नेगोलग्नः ॥ गोभियश्चाहतानांखुरपुटदलितायात्धूलिर्दिनांतेत्वोद्वाहेस्वर्ल्वीणांवि
पुलधनसुतश्चाफलारोग्यसंपत् नस्मिन्कालेनऋक्षंनचतिथिकरणेनैवलग्नेनयोगं ख्यातःपुंसा
सुखार्थंशमयतिदुरितान्युत्तमंगोरजस्तु ॥ अथभौमस्यहीनाचाराणिचारवक्रलक्षणम् ॥ हीनचारे
निवारोवावक्रोभौमोयदाभवेत् अग्निदाहंमृत्युभयंज्वरंस्पुलाधिकंभवेत् अनीमारभयंचैवदुर्भि
क्षंशत्रुविग्रहम् अश्मांतिपर्वतानघावर्षणंनृजायते ॥ इतिहीनचारः ॥ दिवाकरेडुस्मवजः कुज
केजोगतश्चोपद्रुलयोपितस्ततः भ्रमयत्यांमध्यकरीचणोभितलदेकचूड्णामरणायकल्पिते ॥
त्वर्पजोगत्वंयोगेयाप्यतेचपरस्परो पामेताःस्मगृहयांतिपोकसंलग्नवाप्यते ॥ अथास्तंगतशुक्रबृ
हस्पतिविचारः ॥ अस्तंगतेदैत्यगुरौचजीवेवान्वेक्ष्वराणांबहुविग्रहाय वेतालयक्षाःसहसाप्रमत्तास्तम
लशालीरसनाशनास्तुः ॥ अथशनैश्चरविचारः ॥ यावन्मार्त्तोलस्तनुवर्मंनिधनगृहे मन्मथेमीन

बृ॰सं॰
गा॰
१४
14

कन्यांतावह्निभिर्व्यूगीरांनरपतिमरणंह्यात्पियासाप्रजानाम् भूमिच्छ्रमाज्जलौघैः प्रावृषान्तप्राधिर
स्तिकंकारह्लैर्यैः सम्पोतपन्निस्तुशालीफलरसम्हिताश्चातिभाजोजनाश्च धराणिधवविरोधोव्याधि
बाधःप्रजानां त्वरणमरणमुर्व्वीकंपनेवातपातः असममसमरयोगःसर्वतःसस्यनाशं भवतिभजानिभा
स्वित्वन्स्तैहीनचारं जीवेतिचारेमधन्नोभवायपशूह्मानिदाहेमरणंप्रजानां गवांविकारेमहिषीग
जानांनित्यप्रचाराश्चविसस्तकाश्च उन्नतानांद्विजानांवराजाराजस्ततान्यपि कश्मीरेशूलधंयानि
ष्यतिचारेरुद्रस्यानि ॥ अथकर्त्तरियोगः ॥ हस्तमकर्त्तरिस्त्रेयणभानकर्त्तरिश्वभिजः कालकर्त्तरि
सौरेणत्रिभिःसंहारकर्त्तरि मर्करहृषाविराज्ञेष्वातथाकाश्मीरवासिनः त्रिभागंदेवनश्यंतियोगेकर्त्त
रिउच्यते ॥ अथराशाप्राणैश्चरविचारा ॥ कर्केराहुशनैश्चरोतप्रतिभवेन्नोकाग्निनाशोभवेद्राज्यो
त्पाटनमस्यकालदहनोभूकंपउल्कापानम् दुर्भिक्षंमत्समस्थलीरसमर्टगावःपशुर्जुन्तवा व्या
धीरोगमन्तापपिङ्गजलसंशोहानिर्भयःपरम् देशेदेशविविधेषपट्टनगेकार्पण्टहृशभवे समद्वी
पसमागतोजलनिधिनत्र्यपिस्तूतोगिरे देवानामकालेनिये पीडश्रमवैरन्यवीनागाधिपैः सर्वराष्ट्र
जसर्वदेशावसनेमानाणामध्यायनम् ॥ अथवर्षलक्षणम् ॥ चीणामर्वातथाश्विन्याहस्तेत्वाश्लेषा १४

थवायवे वारुणंमैत्रेरेवत्यांभौमवर्षेनिवासवः ॥ इति ॥ याम्येवरुणेवानलहस्तेश्राद्रचतुष्के
वर्षंतिवज्जलम् पितृदशाकेसविधातंत्रीणित्रिकोणेदेमहाभितम् ॥ इति ॥ मातृकालः
णवैष्णविश्वाप्यानोभुथजेनया बुधोनहृपतेमोंस्हृपतेवमहद्भयं हृषाद्रेवानहस्ताणिश्रव
णेचोदितेबुधे जलंनीहृलहरिंपतिंचमहीतले हीनचावगताःपापाश्चनिरावगताःशुभाः पूरयंति
महीसर्वंजलेनसाधरेनवा ॥ अथकूपनक्षत्राणि ॥ हस्तेमघानुराधाउत्तरात्रिकचरोहिणी वा
रुणरेवतीचैवकूपानांचप्रशस्यं ॥ अथमथननक्षत्राणि ॥ आद्रामघाभरणीचमित्रपूर्वातथै
वच मूलंवारुणमश्लेषामधामसिद्धिविधानवं ॥ अथविपण्करलनक्षत्राणि ॥ पुनर्वसुहस्ताश्विनी
त्रिकोत्तरफलगणी पूर्वभाद्राविशाखाचज्ञेयमेतद्विपुष्करं ॥ द्वितीयासप्तमीचैवद्वादशीतथैव
च अमाद्वैतथादित्यःशनिश्चैवमफलया एवंचहृद्वलद्वंसर्वंतद्विगुणभवेत् ॥ अथधनि
ष्ठापंचकम् ॥ वासवत्तंजोभद्रपदहस्तिकात्यजेकाणात् धनिष्ठेपंचकंजयाचैवरेवोवाहणाच्छर्मा ॥
अहिबुध्न्यधनिष्ठात्रिनराधनिष्ठापंचकंस्मृतम् धनिष्ठापंचकमृत्स्वेकततंपश्चपंचकम् कनकेहेरुकंतादे
पंचरत्नानितत्क्षणे विप्रादीनांत्रयाणांचशूद्राद्रेलालपेवच अथमानेंतत्रिकासान्वहाफलपत्रकमेवच

बृ.ज. गा. १५ 15

अथवृक्षरोपणनक्षत्राणि ॥ विशाखाश्विनसावित्रंमूलंतिष्यंमृगस्तथा हस्ताग्राणंरोपणंवा स्तेनन्दत्रं।
श्रवणेतथा ॥ अथगोमंगलबीजवापननक्षत्राणि ॥ मेषेणवापितंबीजंधान्यानांराजतोभयम्
धनुष्येवयदावापंनदासतीमयद्भुवम् सिंहेसंहारिकंप्रोक्तंकन्यायांज्वलितोभवेत् तुलेनचटिका
भाधंवृश्चिकेनेवधान्यकम् तोयेनतविनश्यन्तिनेवगोमंगलेतथा घटिकाभक्तयेन्नित्यंमूषकाःशल
भाःशुकाः यदिचोत्पादितेधान्यंप्रेतस्याङ्गेतगच्छति ॥ मकरेकुंभमीनेषुवृषमिथुनकर्किषु एतेषु
वापितंबीजंजायतेनिरुपद्रवम् प्रथमंमंगलंयागंद्वितीयंबीजवापनं तृतीयंचैकरंचैववलनंयेन।
भसंभवम् पंचमंगर्भसंज्ञातेषष्ठंचाग्रायणंतथा कलापिसप्तमंयागंवलयागंतथाष्टमम् अष्टौचैता
नियागानिमेदिनीतस्यसंपदः ग्रामयाग्यानिचैतानिदृष्टयागंनिवारयेत् ॥ अथविद्युल्लक्षणम् ॥ वा
पेसंपूर्वमार्गेष्विद्युद्यदकोपंकरस्मान्नुपाते चोत्पन्नापिंगकेशोसाविकृतनवहुलानान्तुकृपानहः
ष्टिः साभद्रोपद्रवक्षोत्रसतिनरपतिहंमदथापिचलोकं तस्माकुद्गेणरक्षेनरत्पतिरवबलंयोपि
कुर्वेतिकर्म हातदिवासदिवादंरमृत्तादिनेश्चचरात्रदिनेकवर्षाणिदिवा कृतिविद्युद्गतंप्रवर्धतिवुधा
यदिचेद्रगतिश्चावतिथिश्चक्रसमा ॥ आगतेकार्यहानिश्चमध्येतुधननाशनम् अंतेप्राणहराज्ञेया ११

विष्टिःकृष्णेध्रुवंज्ञेयः तृतीयाचचतुर्थ्यांचदशम्येकादशीतथा एतद्विष्टिःशुक्लेपक्षेतंविष्टिःकृष्णेध्रुवंज्ञेयः
चतुर्थीचाष्टमीचैवद्वाचमनीयचेत्तमा याम्येचैकादशीप्रोक्तानैर्ऋत्यांपादपूर्णिमा आग्नेयां
पौर्णमासीतिथौद्वादशीचैववैरूपवी तृतीयावारुणेद्वायव्येशान्यांचचतुर्दशी मध्येनवघटिकापं
चकालेसमसदाभवेत् हृदयेदशभिर्ज्ञेयाक्रमेणविवर्जितः अतस्त्वघटिकान्यासु देवलोकेवसंति
च द्विरस्त्वघटिकाप्रोक्ताःपातालेचवसंतिच देवलोकेवसेद्यावद्यावःशून्येवसेस्थिता पाता
लेपुवसेद्यावत्तावत्सर्वमशोभनम् अनेनवर्तमानेनक्रमेणविष्टिलक्षणम् ॥ अथगण्डान्ति ॥
रेवत्यान्तेचतुर्भागेअश्विन्याःप्रथमांशके ज्येष्ठान्तेचचतुर्भागेमूलायाःप्रथमांशके अश्लेषान्ते
चतुर्भागेमघायाःप्रथमांशके दिवागण्डपितृन्हन्तिरात्रौहन्तिचमातरम् संध्यायोश्चतथात्मा
नंनास्तिगण्डोनिरामयः यदिजीवतिगण्डान्तेकुलेराजाभविष्यति प्रथमेमातरंमानाचद्वितीयेज
ननीपिता तृतीयेमातृभ्राताचचतुर्थेमातरेवच पंचमेपितृसंहैद्यायाषष्ठेगोत्रक्षयंभवेत् सप्तमे
निकुलंहंतिअष्टमेप्राणापदवच नवमेचैश्वर्यंदद्याद्दशमेराज्यनिर्दिशेत् ॥ अथसंक्रान्तिविचारः ॥
अत्रादौकरणानि ॥ ववंचबालवंचैवकौलवंतैतिलंतथा गराभिधावणिजाचविष्टिर्भवन्तिस

बृ.ज्यो. स्मृता ॥ उत्तिष्ठेत्कौलन्निजालवातेनोववालवो घोघात्सलयिताशेषाः सुभिक्षास्थैर्यहानिकृ
ग्र. त उत्थिताः सुभिक्षकरी मध्यम · · · · · · सयितानजनपीडाव्याधिदुर्भिक्षमावहेत् सर्वोत्थ
१९ त्रिसूलप्राणिनोवर्जितानरोपोद्भवम् कालेपिवर्षतेनोदेवे राजधर्मेणसंस्थिते सुभिक्षं सर्वदेशे
16 षु संक्रान्तिर्ह्युत्थिताभवेत् प्राज्ञेवृद्धिस्तवहो ह्यपिकालेदुर्भिक्षहेतुदेभवेत् भावहानिस्तथालोके
संक्रान्तिरासीनातथा चौरकीटसमाकीर्णं वातलं भूमिकंपनम् विद्युत्पतति निर्घोषिनी
ष्टं भ्रुकुटी स्वम् चलविग्रहराजानां दुर्भिक्षं च महद्भयम् देशा सोपद्रवं घोरं संक्रान्तिः शा
यिताभवेत् पूर्वोक्तमहत्कष्टं मध्याक्रेल्पविपासिता ग्रपरात्ति सस्यसंपूर्णा निशि सर्वार्थसाधकः
रविर्मीने यदा गच्छेद्वत्संनपरीक्षयेत् मेषेमेनवृषप्रक्षेवागुरोवापारसंक्रमेत् सस्यवृद्धिः सुभि
क्षिः स्यान्मही सस्यवती भवेत् आदित्येचपलार्थे चापादहीनंमहीस्थिते प्राणैश्चैपादमेकंसुग्रहणे
चापलंभवेत् प्राज्ञवृद्धिस्तपोद्वेगं प्रालिहानिर्ववर्षणम् सस्यसंपत्प्रजापीडावावासंक्रान्ति
लम् आदित्यवारेसंक्रान्तिर्यदो वा प्राज्ञभेदिता पीनवर्षमदिनेमोक्राधांद्वीसलिलवाहिनी भो १९
मेमहोदरीसाजराजाश्रीविदितासदा वृद्देमन्दाकिनीज्ञेयासर्वेसस्यदत्तयंकरी वृहस्पतियतोग

ग्ानमेराऽहृद्दिकारिणी शुक्रगारेमिश्रकाख्यामखेसस्यप्रवर्त्तिनी योनेश्चरेराहृलीतजनपीडाक
रीसृता संक्रांतिक्रूरदातिथ्योग्रहवारेणसंयुता: दृष्टवर्णानमायांकोत्रिभिर्भागैर्तद्धापयेत् एकशे॰
षव्ह्वृद्धि:स्याद्द्वितीयेमध्यमंफलम् निःशेषेचार्घहानि:स्यात्मितिमात्रसंविज्ञायेत्येननद्वभागे
नराणांसंक्रमतेरवि: तत्रज्ञेयंविजानीयाद्दिनवारेणनिरर्थक: याद्दृषेणनक्षत्रांशकेनराशिंसंक्रमतेर॰
वि: ताद्दृशंफलमाप्नोतिशुभंवायदिवाशुभम् सर्वग्रहास्तत्रयंवलेनगताः स्तेयोपिचंद्रसबले
नयाति चंद्रोपितारावलयोगदृष्टिर्बलेबलंचप्रवदंतिमुख्याम् ॥ मीनमेषौतुकन्यायांवाकर्कटेषु
ताद्दृशी संक्रांतिसुपर्वर्षेस्यात्तदाज्ञाविजयोभवेत् राज्ञाद्दितीयेज्ञातयासम्य॰॰ पश्चिमकमा॰
तृतीयेज्ञिहाभिर्तस्याश्चतुर्थेहानिविग्रहे पंचमेचैवर्निर्धर्षष्ठेचकलहोभवेत् सप्तमेतुमहत्फल
दाष्टमीचात्महानिःस्यात् उष्णान्हेनियदादेवोनववर्षकरोचन प्रजाव्याधिजरारोगदुर्भिक्षंवकारि
ष्यति ॥ सर्वोपद्रवनाशायसमभेत्यनिवर्षणं सिंहेचमिथुनेकुंभेयदिवर्षतिपश्चिमे तलेतदृष्ठि
केचैवमेषेचमकरेतथा विघ्नेयदिसंक्रांतिर्वैरिसंपीडितेजनम् ग्रहाणांपूजनंचैवद्विजानांरवि
णांततः नरमन्यांकिनीधांदेत्वचोवाचमहीपते: मिश्रिकाद्वलीजैयासंक्रांतिसमनामभि:

वृ॰ड॰ गा॰ ७ 17

नन्दाविप्रजनेशस्त्ताराज्ञोमन्दाकिनीतथा ध्रा॰॰ वैश्यजनेशस्त्ताघोराशूद्रोभवप्रदाः महोधरीतचौ
राणांपौण्डिकानांहितायच चण्डालचोरम्लेच्छानांराक्षसीहितमाचरेत चरणघातानांसर्वेषांमिश्र
काम्सृप्रदायिनी संक्रान्तिश्चेयताराचोपूर्वेपूर्वोपरेपरे मध्यमप्रहरैर्भुक्तेतदाश्रण्यदिनद्वयम् ॥
अथकालिकायोगोदयः ॥ भौमेद्वितीयेगुरुणान्तृतीयेसूर्येचतुर्थेबुधपंचमेच सौरेचषष्ठेशशिसप्त
मेवजीवेनयाष्टौप्रहरान्विवर्ज्जः ॥ अथकालिकाप्रहरम् ॥ बाणाःपक्षरसस्त्राग्निमुनिवेदाश्शीत
द्या एतेकालिकामित्याक्षप्रहरार्धंतवर्जयेत रविश्चिषोडशमध्याचचन्द्रंतुभार्गवे चषष्ठौद्वौबुधस्या
ष्टौसोमस्याष्टौतमध्यमे सौरस्यांतेश्चतच्चाष्टमेधोकंचगुरौ द्वौविंशाश्चक्रजाम्याद्यविलेवेकालिको
दयः ॥ अथनागवार ॥ वासुकिःसूर्यवंशेषांचेन्दुगोपाश्चकाः पिण्डारकस्तुभौमेनचक्रहस्तोबुध
स्यतु गुरुवारेपेलपत्रदैत्यनागस्तुभार्गवे शनैश्चरेयततथानंतराजकालिकमेवच अनंतोभास्करेवि
द्यात्सोमेविद्यात्वासुकिः तक्षकेगारकेविद्याद्बुधेकार्कोटपत्वच गुरुवारेचपद्माख्येचैपद्म्याख्य
हापद्मस्तुभार्गवे शनैश्चरेयात्तथानंतराजकालिकमेवच ॥ अथग्रहविचारः ॥ ग्रहसूर्यदिवसेचैवक ७
मेयाकुसतेनराः तवंतकुभद्राप्रोक्तंयदिपापग्रहोभवेत रवौभौमेतथासौरेग्रहस्यकादिवसेयदि शुभ-

निष्फलंवामंत्रंतत्र सर्वकर्माणिविवर्जयेत् शुभग्रहैः सर्वगुणोपपन्नोलग्नेहस्पृशेत्सर्वमनोज्ञकाले ।
सर्वाणिकर्माणिकरोतिनित्यंधनानिधान्यानिददातिसौख्यम् कन्यागतेर्केबुधशुक्रकेसौम्यक-
धान्यानिवृद्धिनिक्षेपणक भिन्नेबुधेनष्टमतिसस्यसंपज्जलेनदाह्यमथगावमेयम् ॥ ॥ अथग्र-
हाणांशोभनफलानिलिख्यन्ते ॥ नृपाभिषेकोनृपतिप्रियाणांनृपस्यकार्यंनृपदर्शनंच य-
त्रान्यकार्यंभुविपद्यतेचसर्वंचतर्कस्यदिनेप्रशस्तम् आरोपणस्थानककेशोमणाणांसौभाग्यकर्मा-
एयंत्रलेपनानि हेत्रस्थलीजोमिमसंग्रहाणिहोमस्यकुर्याद्दिवसेशुभानि २ः नृपयोगंतथाराज्या-
नववेश्मप्रवेशनम् नृपस्यदर्शनंचैवकुर्याच्चंद्रदिनेतथा ३ भौमाभिघातंनगरेपुरेवासेनाधिप-
त्यंचविषाग्निकार्यम् संग्रामघाताव्यसनंचौर्यंभौमस्यकुर्याद्दिवसेविधिज्ञः भौ कलाविशेषमं-
गलबीजकार्यंप्रारब्धकुर्याद्बुधवासरेच मातृवियोगादधिकंसमृद्धिहितार्थहेतोफलमुत्तमं-
च बु हृत्प्रवासोधनकारणार्थ्यांकार्येषुकार्येगृहसंधियोगम् सर्वंतमंत्रप्रतिमादिकार्यंसर्वा-
र्थसिद्ध्यैदिवसेबुधस्य वा स्वाध्यायदेवार्चनवेश्मकार्यंमत्वावसदोलारोहणमेखलादि कार्याणिधा-
न्यानिविभूषणानिकृषिंचकुर्याद्दिवसेगुरोश्च जी ग्रहार्हदिनेवैप्रथमप्रशस्तंयात्राप्रयोगंगजरोहि-

[illegible] गा॰ ४८ 18

ऽेव कन्याप्रदानं क्रियविक्रयं च स्त्रीसंप्रयोगं मृगनन्दस श्रु स्थापं च धान्यं स्थिरकर्मकार्ये वेश्म
प्रवेशं गजवाजिबंधनम् ग्रामप्रवेशं नगरे ऽरो वा श्रुतिदिने लोहा विविविधेयः ॥ अथ ग्रहाणां लग्न
फलानि ॥ मीनमेषवृषकर्कटस्थिते सिंहगे हस्यवस्तनाथसंपदः भास्करे भवजन्मयोभंते मातृभू
मिनगजादिवाहनम् ॥ सिंहकर्कटवृषस्थितः शशी राज्यलाभमहितः समान्भवेत् भूरिवित्त
सुभगो महायशाः सौख्यभोगविभवं प्रहर्षितः चं धन्विमीनमृगकेसरस्थिते मेषवृश्चिकगते कुजो भवेत्
शालिवृद्धिधनभूमिसंचयो राज्यलाभकृषिगोपशुगोपशुस्थितिः भौ कुंभतौलिवृषभमन्मथांग
नाश्रिते पापिस्तनो नरो भवेत् देवपितृगुरुस्वजकोशलो भूरिवित्तसुभगो महायशः बु मेषक
र्किहरिवृश्चिकस्थितो धन्विमीनघटकेन्द्रगो गुरुः योगयज्ञमखभोगभा नाककनकपत्रगजवस्त्र
भूषितः जी मीनकुंभमिथुनगो तुलास्थितः भार्गवो बहुधनेन नरो भवेत् पंडितो बहुसुतान्नृपवा
मंडलादिपतिर्भूरिवाहनः शु कुंभतौलिवृषभमन्मथस्थितः कन्यकामकरगः शनिर्भवेत्
भात्यलाभवसुलोहपूर्णमृत्तादि स्वर्गगो महिषवाजिराममः श ॥ अथ दोषवर्ज्यपत्रतिथिनक्षत्रवि
चारः ॥ वर्जिते च त्यजेत्तत्पदो नेतोदिनपंचकम् निष्यांते कालिकापंचनक्षत्रांते च तत्त्रयम् ॥ [illegible]

अथ युगादिकालः ॥ माघे पंचदशी कृष्णा नभस्ये च त्रयोदशी तृतीया माधवे शुक्ला नवम्यूर्जे युगादयः
सिंहे च वृश्चिके चैव मेषे च मकरे तथा यदा संक्रमते भानुस्तत्र युगांतको भवेत् युगांतकाले यद्दत्तं
विप्रेभ्यो ह विरंचिप्र कल्पकोटिसहस्राणि तृप्तिमेति पितरस्तथा आषाढ्यामश्वयुज्ये पौषे चैत्रमु
ल्केन थैव च दिवसाद्द्वादशीभागे विष्णुलोकं स गच्छति ॥ अथ श्रवणद्वादशी ॥ नभस्य चासिते
पक्षे श्रवणाद्वादशी बुधे श्रवणोदयवेलायां साक्षात्सन्निहितो हरिः श्रवणद्वादशीयोगः सर्वेषामपि
दुर्लभः अत्र दत्तं हुतं यस्मिन्नष्टानां पापकल्पिते ॥ अथ दशहरा ॥ ज्येष्ठे मासि सिते पक्षे दशम्यां बु
धहस्तयोः व्यतीपाते गरानंदे कन्याचंद्रे वृषे रवौ योगोयं पद्मको नाम गंगाद्वारेपि दुर्लभः अत्र
दत्तं हुतं यष्टं तत्र कोटिगुणं फलम् ॥ अथ विजयसप्तमी ॥ शुक्ला माघे सिते पक्षे सप्तम्यां च रवेर्दिने
विजयसप्तमी प्रोक्ता ब्रह्मलोकनिवासिनी स्वयं दत्तं कृतं श्राद्धं पुनर्जन्म न विद्यते मलिस्त्रव
सहस्राणि दशहारवशानानि च अहोरात्रो समावस्यां एका विजयसप्तमी अल्पं देवं कृतं पापं स्व
यं तेद्धे मणप्यति स्वयं देवं कृतं पापं वज्रलेपेन नश्यति ॥ अथ गजच्छाया ॥ पश्चात्कलस्त्रयोद
श्यां मघा मिंदुकरे रविः यदा न दाग गजच्छाया श्राद्धे प्रोक्ता पिवाप्यते नहत्रस्य वलयस्य च चंद्रताराफल

वृ॰ड॰
गा॰
१९
19

स्य च चतुर्ग्रहस्य योगस्य फलं तं दलनायकम् ॥ अथांशविचारः ॥ मेषांशके तु कन्यायां कुमारी गतमा
नसः चित्रांशविकलेंशस्याच्छूलानालविभूषितः गोव्रजान्वृषभांशे स्यात् हेवने ध्यानं भवेन्निव सद्धान्यमु
तासिंहांशेपि तवेश्मनामता रूपशीलगुणोपेता कन्यांशात्कुमारिका वैश्यांशके लेख्यजीविनित्यं हूस्थि
कांशे तु कोमला धनुर्धरांशे कुकृटाम्रगजेभजषांशके संपाद्याव्यनसज्ञा कन्यानां तत्र संपदः ॥
अथ रोहिणीविचारः ॥ आगतस्यापि तं पक्षे रोहिणीचंद्रसंगमः रुपास्येकारपोवापि दिवा वा निशि ग
एपते रोहिणीसहिते चंद्रे मेदिन्यां सस्यसंपदः मृगशिरसोत्पाभागंध ज्ञागंतहूहस्पतिः पूर्णिना वा हमे
कांस्यात्दाद्रिन्येतद्वदेवतु चंद्रेन रोघराहितं त्वं भवेन्नावसंप्राप्यः ॥ अथ राजयोगविचारः ॥ एकोपि विहृग
श्वारः पंचमोपगतोन्यः सर्वसौभाग्यदाता चक्रवर्ती भविष्यति एकोपि यदि केंद्रस्थो भार्गवो वाथ वा गि
रांपतिः नव मेवाहतस्थाने सर्वारिष्टानि वारयेत् किं कुर्वन्ति ग्रहाः सर्वे यस्य केंद्रे बृहस्पतिः मत्तम
तंगयूथानि भिनत्त्येको हि केसरी केंद्रे स्याद्यस्य शुभाव मतिसयदिगक्षरोपनोः तस्य साधनलब्धिः सौ
ख्यं च मनोरमाबुद्धिः ॥ अथ प्रश्नज्ञानम् ॥ प्रश्नतो दक्षिणा नासिका पुटान्समीरणो मृत्युभयाय स्यात्
तः स्यान्निर्गतो वाम पुटा द्विप्रलयं करोति नित्यं खलु कार्यसिद्धिः सर्वापराभ्यां याभ्यां दिनवत्कार्यमा १९

चरेत् महानिशान्तविद्रेगामथग्रहद्वयम् कल्पस्रसितपुष्पाणिचन्दनेनविलेपिता मायाहस्तार्थं
संग्रामामालयैवस्त्रशोभना कन्यापुत्रविवाहेषुप्रवेशेनवेश्मनि जातकर्माणिबालानांसी·
मंतोमंजबन्धने चूडकरणकालेचनवा·· ग्रायेणतथा वापीकूपतडाकेषुदेवयागेनथैवच शुद्धि
श्राद्धंतथाकार्योयचयद्दैवस्त्सिद्धिमिश्रणम् ॥ अथतिथ्यादयः ॥ तिथ्योदयममानम्यत्रैरासूर्यते
महे नान्तकालोन्तकालोवातिथ्याः सर्वार्थसाधकः ॥ अन्यत्रापि ॥ सविष्टभौमार्कशनैश्चरेवाय
ह्नोपनस्याक्रांतिथिर्थिस्थितोवा विरामयक्तोप्यविरामयक्तकालस्थ्यापितिथ्याः सकलार्थसूज्याः ॥ अ
थग्रहाणांविचारः ॥ पलद्वयंतिष्ठतिलोहितांगः पलद्वयंशुक्रबुधौचविश्व सोमाहिराज्ञेसः
हिनार्धभागंमवतंतसार्धंभजतेतिराहुः अर्धमासाधिकंविंध्याक्रुहस्तरेसदेवति अर्थोहिसार्धसे
श्वराणीनांभजतेसदा: ग्रहहन्तमपिभद्रंकालेनकुलमृत्युर्यदिकालहीनविशिष्टेवेश्मनंवाविहाना
अशुभमपिशुभत्वंयातिसर्वंतदानीं यदिभवतिनराणांचन्द्रतारानुकूल्यम् सपादहयनत्तोरा·
शिः पापहतोयदा यस्मिन्भागोस्थितापापास्तदेवस्यात्शोभनम् तिथिरेकगुणाप्रोक्तानक्षं
चचतुर्गुणाम् वाराचाष्टगुणाः प्रोक्ताः सर्वेलग्नेप्रतिष्ठितम् ज्योतिष्यांसंग्रहश्चैवनक्षत्राणांति

वृ·ग· यीतथा सारोयं ज्योतिर्वनंतेप्रोक्तास्तेषु निसन्नमम् ॥ ॐ ॥ इति श्रीवृद्धिगार्गिणोक्तं ज्योति
गा· षशास्त्रं समाप्तम् ॥ ॐ ॥ शुभमस्तु सर्वजगताम् ॥ शुभमस्तु लेखकपाठकश्रोतृणा
२० म् ॥ शुभम् ॥ ॐ ॥ ॐ ॥ ॐ ॥ ॐ ॥ ॐ ॥ ॐ
20